# Nr 904

**av herrar Wennerfors och Wijkman**
**om förbättrade möjligheter till universitetsstudier på Gotland**

Möjligheterna att förlägga universitetsutbildning till Gotland har flera gånger behandlats av riksdagen. Frågan aktualiserades redan 1964 i en motion av två ledamöter företrädande dåvarande högerpartiet. Även vid 1969 års riksdag var frågan uppe till behandling och statsutskottet anförde därvid: »Vad angår Gotland finns där givetvis i vissa ämnen särskilda förutsättningar för forskning och undervisning med anknytning till förhållandena på ön. Utskottet räknar med att de möjligheter som föreligger i dessa hänseenden beaktas av vederbörande myndigheter men finner icke tillräckliga skäl för riksdagen att göra något uttalande i frågan.» (SU 1969: 46)

På Gotland bedrivs sedan 1964 en synnerligen livlig universitetscirkelverksamhet. 1- och 2-betygskurser har givits som fritidsundervisning, och tentamensresultaten har varit goda.

I förhållande till sin folkmängd är länet det mest folkbildningsintensiva i landet beträffande såväl universitetscirkelverksamhet som annan studiecirkelverksamhet. Innevarande år bedrivs universitetscirklar i bl. a. följande ämnen: engelska, nordisk och jämförande fornkunskap (2 cirklar), sociologi, religionskunskap, företagsekonomi, litteraturvetenskap, konstvetenskap (4 cirklar), ekonomisk historia (4 cirklar) och psykologi. Alltsedan verksamheten med universitetscirklar startade har den visat en ständig ökning.

Sedan höstterminen 1970 har ämnena konstvetenskap och ekonomisk historia bedrivits i sådan omfattning att det varit möjligt för heltidsstuderande »studenter» att studera och bo i Visby. Detta är att betrakta som en försöksverksamhet, vilken förutom vanliga statsbidrag till universitetscirklar även åtnjutit speciella bidrag från Gotlands läns landsting och Gotlands kommun, något som innehurit ganska stora ekonomiska uppoffringar från kommunens sida; det bör dock tilläggas att de studerande presterat goda resultat.

Att man valt att starta en försöksverksamhet i just dessa ämnen beror på att de har en påtaglig anknytning till den gotländska miljön. Gotländska studerande och studerande från fastlandet har inom den kulturhistoriska ämnesgruppen mycket att få ut av Visbys ålderdomliga karaktär, av stadens och landskapets historia och därmed av hela Östersjöområdets historia, men i mån av ekonomiska och personella resurser

kan verksamheten även utvidgas att omfatta ämnena etnologi, nordisk och jämförande fornkunskap och kulturgeografi. Gotland skulle kunna bli en naturlig utbildningsplats för exempelvis museimän. Gotland har även tillgångar för undervisning inom de geovetenskapliga ämnena, och under vissa år har man bedrivit universitetscirkelstudier i ämnet kvartärgeologi.

En naturlig länk mellan geovetenskaperna och kulturhistorien är ämnet geografi. Att man nu valt de kulturhistoriska ämnena beror främst på att undervisningen i dessa är något mindre kostnadskrävande, samt att det stod lärarkrafter till buds på Gotland; det är nämligen väsentligt att de studerande har möjlighet till kontakter med de undervisande lärarna.

Undervisningen på Gotland har inom de ramar som ges av gällande kursplaner i stor utsträckning inriktats på hela Östersjöområdet. Denna medvetna internationella inriktning är lika starkt motiverad av historiska som av aktuella geografiska skäl. Den har även en parallell i de återkommande vetenskapliga sommarsymposier som hålls i Visby och som rönt stor uppmärksamhet och stort deltagande från samtliga länder runt Östersjön.

Under vinterhalvåret har Gotland och Visby en mycket påtaglig överkapacitet i vad gäller goda uthyrningsrum, sammanträdeslokaler och samhällelig service, dvs. sådant som redan etablerade universitetsorter i allmänhet lider brist på. En utglesning av åretruntverksamheten och boendet i det gamla Visby är tyvärr ett faktum; här finns inom något år bl. a. flera tomma skolbyggnader. Att skaffa lokaler för akademisk undervisning kan därför ske utan att samhällets resurser behöver ansträngas. Till dessa skäl bör läggas de lokaliseringspolitiska. Genom ökad grad av industrialisering lyckades man några år under senare delen av 1960-talet att hejda Gotlands folkminskning, men tyvärr fick Gotland åter vidkännas en minskning under 1970. Således talar även lokaliseringspolitiska skäl för ett förläggande av ytterligare universitetsstudier till Gotland och Visby.

Sedan hösten 1970 har U 68 bedrivit försöksverksamhet med decentraliserad akademisk utbildning på vissa orter i Norrland. Från utredningens sida har det antytts att man skulle vara beredd att sprida denna typ av utbildning till ytterligare orter i landet, främst sådana med sysselsättningssvårigheter.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna att möjligheter i ökad utsträckning bör skapas för förläggande av universitetsstudier till Gotland.

Stockholm den 27 januari 1971

ALF WENNERFORS (m) ANDERS WIJKMAN (m)